

Liverpooli diploma a Tisza partján?

*Dr. Törzsök Éva főigazgató
a Szolnoki Campusról*

Óriási átalakulás vár a magyar felsőoktatásra. Az egységes európai felsőoktatási tér megteremtése érdekében minden magyar egyetem, főiskola a korábitól eltérően építi ki oktatási rendszerét. **A magyar hallgatók legszélesebb rétegei** – róluk esik a legkevesebb szó – érettségi bizonyítványuk birtokában két éves, ún. felsőfokú szakemberképzésben vehetnek részt. Ezek a fiatalok húsz-huszonegy éves korukban már munkába állnak. **A diplomára vágyók** az egyetemek, a főiskolák mindegyikén a három éves alapozó képzéssel kezdik felsőfokú tanulmányaikat. A három év elvégzése után diplomát szereznek, amelynek birtokában eldöntik: elhelyezkednek, vagy további két évig tanulnak az ún. **mester fokozaton**. Az ott kapott oklevél nagyjából a mai egyetemi diplomának felel meg.

Önmagára valamit is adó magyar nagyváros, régióközpont aligha nélkülözheti az egyetemre, főiskolára épülő **szellemi bázist**. Lázás keresés jellemzi napjainkban vidéki főiskoláinkat: ki kivel szövetkezzék – kilépve akár korábbi integrációjának elkötelezettségéből –, hogy előnyösebb frigyeket kötve álljon helyt a hallgatókért vívott versenyben. Abban a versenyben, amely egyre élesebb, mert demográfiai hullámvölgy mélypontja felé haladunk, és mert Európa egyetemei megnyílnak a magyar fiatalok előtt is. Jász-Nagykun-Szolnok megye főiskolái – hogy szemünket messzebbre ne vessük – ahányan vannak, annyi félek. **Jászberény** a gödöllői Szent István Egyetemhez kötődik – oda integrálódott –, és azt a köteléket kívánja még szorosabbra fogni például a mezőgazdasági gépészeti karnak a Jászságba telepítésével is. **Mezőtúr** a Szarvasi székhelyű Tessedik Sámuel Főiskola része. **Szolnok** – a főiskola akkori vezetőinek döntése értelmében – megőrizte önállóságát.

Történelmietlen volna megfeledkeznünk a szolnoki repülőtishti képzés évtizedeiről, a Killián György Repülő Műszaki Főiskoláról. Korunk változásai nem kímélték ezt az intézményt sem. Valójában nem is emlékszünk: beolvadt, vagy megszűnt? Ma a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Bolyai János Katonai Műszaki Főiskola Repülőműszaki Intézete található a helyén.

* * *

Szolnok városa – rövid néhány évet leszámítva – mindig óhajtott egyetemet, főiskolát. **1952-ben műszaki felsőoktatás** kezdődött a Tisza partján: a Közlekedési Műszaki Egyetem a bíróság épületében kapott helyet. Annak az intézménynek az önállóságát 1955-ben megszüntették ugyan, ám más néven, a Budapesti Építőipari és Közlekedési Egyetem Üzemmérnöki Karán folytatódott tovább az oktatás. 1956 őszén a

kar kétszáz hallgatóval és jól képzett oktatógárdával működött. Az egyetemi ifjúság és néhány oktató részt vett az 1956 őszi – Szolnokon vértelen – forradalmi megmozdulásokban. Az új központi hatalom – a Kádár-kormány és a Magyar Szocialista Munkáspárt – megszilárdulását követően szűnt meg az akkori szolnoki felsőoktatás. Az új hatalom – és helyi képviselői – tartottak a „forradalmi fészektől”.

A hatvanas és a hetvenes években több kísérlet történt Szolnokon felsőfokú képzésre. Levelező tagozaton – helybeli kurzusokkal – leendő pedagógusokat oktattak az egri, majd a szegedi tanárképző főiskola a városban.

A 2004-ben immáron 26 éve folyamatosan meglévő **közgazdászképzést** tulajdonképpen a véletlennek köszönheti Szolnok. A véletlen Andrikó Miklósné képeben toppant be a városba. Betoppánása férjének volt köszönhető. A megyei pártbizottság első titkárát, dr. Gergely Istvánt az Országos Vízügyi Hivatal vezetőjévé nevezték ki. Helyére Andrikó Miklós, a Belkereskedelmi Minisztérium államtitkára került. Felesége – a fővárosban a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola főigazgató-helyetteseként – érzett magában annyi erőt és elszántságot, hogy megalapítsa a főiskola szolnoki kihelyezett tagozatát. Vele kezdődött a város jelenkori felsőfokú oktatása. Csak jót hallani róla! Kár, hogy nem látható a főiskola ünnepein. Kikerült a szolnokiak látószögéből. Keresték, nem találják. (Talán ez a néhány sor segít megtalálni!) Lassan tizenöt éve annak is, hogy a Külkereskedelmi Főiskola kihelyezett tagozatot indított a Tiszaligetben.

1993 óta önálló a Szolnoki Főiskola.

* * *

Dr. Törzsök Éva második periódusra szóló főigazgatói kinevezését 2004. márciusában 18 igen szavazattal javasolta a 18 tagú főiskolai tanács.

– Láthatóan meglepődött azon, hogy egyetlen ellenzavazatot sem kapott. Ön már három éve a Szolnoki Főiskola főigazgatója. Minek tulajdonítja az egyértelmű kiállást?

– A Főiskolai Tanács valószínűleg úgy ítélte meg, hogy vezetésem alatt jó úton halad az intézmény.

– Első ciklusát nem könnyen kezdhette. Az akkori pozitív főiskolai tanácsi döntést követően közel hét hónapig késett a kinevezése, nem foglalhatta el székét.

– Annak a fél évnek számomra legnagyobb tanulsága, hogy a politikát távol kell tartani a főiskolától. Én magam sohasem politizáltam, négy évtizede szakmai ambíciók vezérelnek utamon.

– Mibe csöppent Szolnokon?

– Szerencsésebb volna, ha azt kérdeznék; mire pályáztam? Szolnokról olyan hírek érkeztek hozzám, hogy a főiskola segítségre, megerősítésre szorul. A rutinszerű működtetés engem nem éltet, a kihívásokat kedvelem. A Szolnoki Főiskolán mind-

össze öt tudományos minősítéssel rendelkező oktatót találtam. Ma már húsz oktatónk rendelkezik tudományos fokozattal.

– *Egy részük ún. intercity-professzor. Reggel fölül a vonatra, megtartja az óráit és este már újra fővárosi polgár.*

– Nem tagadom, akadnak ilyen megbecsült munkatársaink is. Éppen ezért azon munkálkodunk, hogy a fiatal szakemberek számát növeljük, tanársegédeket alkalmazunk, hogy oktatóinkat tudományos munkára ösztönözzük. Egyébként annak, hogy egy-egy oktató több egyetemen, főiskolán is állást vállal, megvan a maga magyarázata. Egyszerűen kevés a magasan képzett, tudományos fokozattal rendelkező felső-oktatási szakember. Hogy egy másik szakterületről hozzak példát: Magyarország hat egyetemén képeznek jogászokat, miközben legfeljebb három egyetem oktatói gárdáját teszik ki jogtudományi felsőoktatási szakemberek. Természetesen utazniuk kell.

– *Minden lehetséges fórumon azt hangsúlyozza, a főiskola és a város együtt lehet vonzó. Mitől vonzó egy oktatónak a Szolnoki Főiskola?*

– Az előző kérdésben megfogalmazott kritikát – persze, hogy jó volna, ha minél több oktatónk egyben szolnoki lokálpatrióta is lenne – csak részben érzem jogosnak. Én azt mondom, örülünk annak, hogy Szolnok jó helyen fekszik. A főváros hetven perc, Debrecen másfél óra alatt érhető el vonattal. Valójában ez is vonzerőt jelenthet. Ezen kívül itt a Tisza is...

– *És mennyire vonzó város Önnek Szolnok?*

– Harmadik éve itt élek. Kell-e ennél több?

– *Gazdag tapasztalatok birtokában érkezett a Tisza partjára. Keveset tudunk az indulásáról.*

– Zamárdiban születtem. Törzsök Éva Annaként anyakönyveztek. Édesapám ott dolgozott jogászként, segédjegyzőként, aztán Marcaliba helyezték, ott nőttem föl. Somogyi vagyok. Édesanyám tanító volt.

– *A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem elvégzését követően beugrott a mély vízbe, külkereskedelmi üzletkötőként kezdett dolgozni.*

– Évekig konfekció-exportőr voltam. A hetvenes évek legelején gyakorló külke-reskedőként hívtak a felsőoktatásba, így kerültem a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Külkereskedelmi Tanszékére. Végigjártam a számlátrát: voltam tanársegéd, adjunktus, docens. Húsz évet tanítottam a Közgázon.

– *Miből doktorált?*

– A külkereskedelmi vállalatok és a termelő vállalatok konfliktusait és érdekezéseiket boncolgattam. Az érdekelt, hogyan él meg bizonyos fokú kiszolgáltatottságukat a termelő cégek. A vállalkozások szemszögéből vizsgáltam, vizsgálódom, azaz milyen a világ „alulnézetből”. Ez a nézőpontom négy évtizede. Korábban megjelent könyveim is ezt példázzák.

– *Könyvet írt Ausztria mezőgazdaságáról is, nyugati szomszédunknak az Európai Unióhoz történt csatlakozásakor. Mire jutott?*

– A könyv bécsi kiküldetésemnek köszönhető. Hat éves Külkereskedelmi Főiskolai főigazgatói megbízásom lejártával elfogadtam Kádár Béla miniszter úr ajánlatát, bécsi nagykövetségünk kereskedelmi tanácsosi posztját. Azt tapasztaltam, hogy az a szolgálat nemigen számított az én kreativitásomra. Szabad időmben lelkesen vettem magam a kutatásba. Ausztria akkor csatlakozott az Európai Unióhoz, élte meg a csatlakozás gyermekbetegségeit. Könyvem alapján – akik nem ismernek – agrárszakértő-nek is tarthatnak, pedig nem vagyok az, csak érdekelt a téma. Kutatómunkámat időközben kitágítottam az Európai Unió belső piaca működésére, például arra, hogy az európai versenyjoggal hogyan hozhatók összhangba a marketing döntések. A marketingesek többnyire amerikai szemmel nézik a világot, ami érthető, hiszen a marketing fogalma és gyakorlata onnan származik. Számunkra most az érdekes, mi történik a tíz új ország csatlakozását követően az Európai Unió belső piacán.

– *1986-tól a Külkereskedelmi Főiskola a munkahelye. Tanszékvezető volt a Marketing Tanszéken, tudományos és továbbképzési főigazgató-helyettes, majd hat évig főigazgató. Hogyan élték meg a rendszerváltást a Külkereskedelmi Főiskolán?*

– Viszonylagos békességben. Persze, vezetői tapasztalatok nélkül, hiszen első számú vezetőként új voltam, izgalmas időszakra emlékszem. Egyszer például külföldről hazatérve az az üzenet várt, hogy másnap sztrájk lesz a főiskolán. El lehet képzelni, mennyit aludtam azon az éjszakán. Gyorsan tájékoztam, megbeszéltük a helyzetet a munkatársakkal és nem lett sztrájk. A Külkereskedelmi Főiskolán egyébként akkor angol és francia nyelvű szakképzést indítottunk, hallgatóink egy része kettős diplomát kapott. Elindítottuk a főiskola mátyásföldi beruházását is.

– *1994-1997 között dolgozott Bécsben, a követségen. Közben az egyik szemeszterben vendégprofesszorként tanított a Bécsi Közgazdasági Egyetemen, ahol annak idején posztgraduális képzésen vett részt. Idáig tökéletes pályáiv.*

– Ami megtörni látszott, mert Bécsből hazatérve egy rövid ideig nem találtam a helyem.

– *Dolgozott vezetőként az Európai Tanulmányi Központok Phare Program Titkárságán, közben elvállalta a Kopint-Datorg Szervezési Akadémiájának irányítását*
...

– ... melynek keretében megalapítottunk egy olyan középiskolát, amely ma is sikeres ...

– *...majd Szombathelyre hívták, a Berzsényi Dániel Főiskolára.*

– Közben új tapasztalatokra tettem szert Tatabányán, ahol a Modern Üzleti Tudományok Főiskolája létrehozásánál bábáskodtam, amely az egyik első, államilag elismert magánfőiskolaként jött létre.

– Közben változatlanul foglalkoztatta a gazdaságdiplomácia és az Európai Unió, majd, mintha megállapodott volna Szombathelyen.

– Szombathely főiskolája szélesre tárta kapuit a gazdasági szakemberképzés előtt. Megalapítottuk a Gazdálkodási és Műszaki Intézetet és a Gazdasági Tanszék vezetője lettem. Két közgazdasági szakot sikerült akkreditáltatni. Ma már mintegy ezer hallgató vesz részt Szombathelyen gazdasági képzésben. Ma is ott vagyok fizetés nélküli szabadságon, csakúgy, mint a Budapesti Gazdasági Főiskola Külkereskedelmi Karán. Nem tagadom, vonzott, hogy Szolnokon főigazgató lehetek. Nem, nem hatalomvágy! Miféle hatalma lehet egy megújulásra váró intézmény vezetőjének? Az első számú vezető felelőssége óriási, de ha jók a munkatársaim, e felelőség súlya elviselhető. A kihívás vonzott: nemcsak megóvni, hanem fejleszteni is a Szolnoki Főiskolát.

– Néhány magyar városban a felsőoktatás szoros együttműködésben fejlődik környezetével. Pozitív példaként Győrt említhetjük, ahol a régió ifjú járműipari szakemberei már hallgatóként bekapcsolódnak egy-egy autóipari beszállító cég fejlesztéseibe. Szolnokon az együttműködés mely terepei kínálkoznak a közös gondolkodásra? A turizmus? A térségfejlesztés? A kis- és közepes vállalatok? A közlekedési infrastruktúra fejlesztése? A multik csábítása?

– Győr és környéke, valamint Szolnok és környéke adottságai és vonzereje közel sem azonosak...

– A Szolnoki Főiskolára az Önt megelőző korszakában felvételi vizsga nélkül, az érettségi eredmények alapján be lehetett kerülni. Akkoriban több, mint tízezren jelentkeztek a főiskolára. Ez a látszólagosan hatalmas érdeklődés mérséklődött és Önök tavaly szembesültek a ténnyel: mindössze 4.300 jelentkezőt regisztráltak. Egy kicsit meg is ijedhettek...

– ... és leszállítottuk a ponthatárokat. Hiszem azonban, hogy főiskolánk nem veszített rangjából és növekvő presztízsének is köszönhető talán az idei 6.696 felvételiző. Azért merem állítani, hogy a javuló hírnévnek is, mert jelentkezési lapjukon nagyon sokan immár első helyen jelölték meg a Szolnoki Főiskolát.

– A Szolnoki Főiskolát – a felsőfokú szakemberképzésben résztvevőkkel együtt – közel kétezer nappali tagozatos hallgató látogatja. Ennél többen – kb. 3.700-an – levelezők, illetve távoktatásban részesülnek. A Szolnoki Főiskola konzultációs központot működtet Budapesten. Mindez a verseny jegyében?

– Igen. Igény van a Budapesti Konzultációs Központra, hiszen nagyon sok dunántúli hallgatóknak kedvezünk ezzel a szolgáltatásunkkal.

– Meg aztán jól is hangzik. Egy kis, vidéki főiskolának is jut hallgató a nagy, fővárosi egyetemek árnyékában.

– Egyelőre jut. Budapesti Konzultációs Központunkat szeretnénk is megóvni.

– *És Szolnok? A főiskola nyelvoktatása elismerésre méltó. Nem véletlen, hogy decemberben az intézmény elnyerte a jogosultságot arra, hogy a Londoni Kereskedelmi és Iparkamara Vizsgáztató Testületének Képzési Központjaként nemzetközi angol nyelvvizsga-bizonyítványt adjon a hallgatók kezébe.*

– Nem tagadom, büszkék vagyunk erre is és arra is, hogy elindítottunk egy új, fél éves angol nyelvű részképzést elsősorban külföldiek érdeklődésére számítva; Hogyan kössünk üzleteket Kelet-Európában? címmel. Nem sokat mond, hogy van két finn hallgatónk, de az már igen, hogy hallgatóink közül ötvenen csatlakoztak hozzánk. Természetesen folytatjuk.

– *Magyarországon 29 állami finanszírozású felsőoktatási intézményt tartunk számon. Oktáspolitikai szakemberek szerint bőven elég volna húsz is ebben a kis országban. Nem kizárt, hogy egy újabb kormányzati nadrágszíjmeghúzás alkalmával valaki előveszi ezt a gondolatot és a takarékoság jelszavával megvonják a támogatást néhány, addig finanszírozott, úgynevezett kis, vidéki főiskolától?*

– Magyarországi viszonyok között nem is vagyunk olyan kis főiskola!

– *Mi a teendő, ha – ne adj’ isten – a Szolnoki Főiskolának el kell engednie az állami mankót, ha a magyar – és immár európai – felsőoktatás piacán saját lábára kell állnia?*

– Az állami finanszírozás az ún. bolognai folyamat keretében megvalósuló sikeres akkreditációtól függ, amelyre ősszel kerül sor. Egyébként részben ma is saját lábunkon állunk! Évente közel két milliárd forintból gazdálkodunk. Bevételeinknek nagyjából a fele az állami finanszírozás, a másik felét magunk „termeljük meg”. Jövönk pedig ígéretes. Március óta 600 ezren(!) látogatták meg a világhálón új **honlapunkat** a világ minden tájáról. **Felnőttképzési Központunk** – amelynek szép jövőt jósolok – az egyik legsikeresebb szervezeti egységünk. Eredményes tárgyalásokat folytattunk a Liverpooi Egyetemmel, hogy Szolnokon is engedélyezze egyik mesterszakának indítását. Presztízsünket egyértelműen növeli, hogy angol nyelvű oktatást kínálunk és **liverpooi master-diplomát adunk** itt, Szolnokon, **a Tisza partján.**

– *Bár a nyugat-európai egyetemeknek szakjaikat nem kell Magyarországon akkreditáltatniuk, mindössze működési engedélyt kell kérniük, ez mégsem megy egyik napról a másikra ...*

– Bízom benne, hogy az Oktatási Minisztérium a működési engedélyt megadja és 2005-ben megvalósul a tervünk.

– *Áprilisban az Ön kezdeményezésére és meghívására Szolnokon találkoztak négy alföldi főiskola – a bajai, a kecskeméti, a szarvasi és a szolnoki – rektorai, illetve főigazgatói. Céljuk erőik egyesítése. Miként?*

– Az Alföldi Főiskolák Egyesülése olyan, négy központú konzorcium lehet, amelynek tagjai jól kiegészíthetik egymás oktatási profilját. Egy olyan, együttesen komoly szellemi potenciált képviselő, merőben **szokatlan együttműködési formáról** váltottunk szót, amelyet tovább érlelünk. A három éves alapképzésben átjárhatóságot biztosíthatunk hallgatóinknak. Mondjak példát? A Kecskeméten tanuló kertészmérnök hallgató miért nem kapcsolódhatna be egy időre a szolnoki nemzetközi közgazdászképzésbe, és fordítva. Az agrárium iránt érdeklődő nemzetközi gazdálkodási szakos hallgatóink például Mezőtúron sajátíthatják el szükséges ismereteiket. Gondolkodunk azon is, hogy egyes egyetemi szakokra közösen nyújtunk be szakindítási akkreditációs kérelmet. Azt sem tartom kizártnak, hogy a megye főiskolai karai szorosabb együttműködést alakítsanak ki a Szolnoki Főiskolával.

– *A magyar felsőoktatás reformja folyamán a Szolnoki Főiskolán megszűnik minden eddigi szak. Jelenthet-e ez profilváltást, nyújt-e lehetőséget a választék bővítésére. Ön a főigazgatói pályázatában bölcsészkarról is említést tett. Ma már nem szól bölcsészkarról.*

– Alapvető profilunk a felsőfokú közgazdászképzés. Ez nem is változhat 2007-ig a jelenlegi szabályok szerint. Hogy pontosan milyen szakokat akkreditáltathatunk, az most nem tőlünk függ. Valószínűleg az egész nyarunkat végigdolgozzuk, hogy időben elkészüljön a szakindítási dokumentáció. Szeretnénk szélesebbre tárnunk kapuinkat, többkarúvá tenni a Szolnoki Főiskolát. A döntés azonban most nem időszerű.

– *A Szolnoki Főiskola épülete egykor középiskolának adott helyet. Ma a Szolnoki Főiskola intézményei a város hét pontján találhatóak elszórtan. Régesrég megfogalmazódott az igény a Szolnoki Campus megépítésére, amelynek elképzelt helye a Tiszaligetben volna. Meg is kapott a főiskola a várostól néhány hektár földterületet adományként. A város ezzel járul hozzá a campus létrejöttéhez.*

– Az Oktatási Minisztérium illetékesei elfogadták intézményfejlesztési tervünket. A campus 5 milliárdos beruházásából vállaltunk másfél milliárd forintnyi önrészt, három és fél milliárd forintot tenne ki a központi támogatás. A helyzet azonban megváltozott, mert kiderült, hogy a remélt állami forrás nem áll rendelkezésre. Most azon dolgoznak a szakértők, hogy a Szolnoki Campus vállalkozói tőke bevonásával – PPP konstrukcióban – épülhessen föl, részben az Oktatási Minisztérium garanciájával. Abban persze nem bízom, hogy főigazgatói kinevezésem lejártáig, 2007. június 30-ig megépül, de abban igen, hogy visszafordíthatatlan folyamatot indítunk el a tervezésével és talán a kivitelezéséhez is hozzáfogunk.

– *Fiatalság, bolondság. A fiatalok, a főiskolások kikapcsolódási, szórakozási, mulatozási igényei időről időre változnak és olykor megbotránkoztatják az idősebb nemzedékeket. Ez minden korban és mindenütt így volt, ma is így van. A szolnokiak hogyan viselik el a fiatalság hevét?*

– Úgy tűnik nehezen. Egyesek aggodalmukat fejezik ki főiskolásaink erkölcsiért. Én úgy látom, a város nem egykönnyen fogadja be főiskolásait. Mi igyekszünk teret adni hallgatóink kulturált kikapcsolódásának. Egyik kollégiumunkban, a Student Hotelben megnyílik hallgatóink klubja, ahová a szolnoki ifjúságot is szeretettel várjuk. Könyvtárunk téli kertjében impozáns kávézót nyitottunk, ami akár irodalmi esteknek is helyet adhat.

– *És Ön mikor lesz szolnoki?*

– Jó értelemben? Itt élek Szolnokon, néhány fővárosi program szólít csak el. Már a háziorvosom sem Budapesten van. A Szigligeti Színház minden bemutatóját megnézem, igyekszek minden hangversenyt meghallgatni. Nemcsak a protokolláris rendezvényeken bukkanok föl, megpróbálom „belakni” a várost.

– *A világért sem kívánnánk az idő kerekét előre hajtani, hiszen láthattuk, milyen izgalmas évek következnek a Szolnoki Főiskolára. Ám egyszer csak elrohan ez a három év, letelik megbízatása. Mihez kezd akkor az idejével?*

– Szeretném folytatni tudományos kutatómunkámat, majd – már nyugállományban – valószínűleg elvonulok írni. És talán tanácsadóként a szakértelmemre is szüksége lehet valakinek...